
Les seus dels poders eminents a Barcelona, segles XIII-XVIII

Eduard Riu-Barrera *

Com a pòrtic del Congrés, proposem d'examinar les variacions d'implantació en la topografia urbana de les seus dels poders eminents imperants a la ciutat d'acord amb els canvis en la natura de les autoritats que se'n servien, atenent als respectius programes polítics, a la morfologia de les arquitectures i a les formalitzacions estilístiques successivament adoptades per les diverses seus. El període que s'estudia s'enceta en el segle XIII, quan la ciutat assoleix la categoria de capital dins del nou reialme mediterrani barceloní, a la vegada que hi sorgeix un poder municipal autònom que en el segle següent serà acompanyat per la nova forma d'autoritat sobre el Principat que va representar la Diputació del General. La clausura del temps sotmès a observació arriba amb la imposició de la Nova Planta i no només la conculcació de l'aparell de govern de Catalunya com a Estat integrant de la Monarquia, sinó també la submissió a l'absolutisme del règim municipal i la societat barcelonina.

L'exposició té per objecte recollir i sintetitzar l'estat del coneixement sobre la construcció, transformacions arquitectòniques i principal dotació sumptuària de les seus dels poders eminents que comprenen els palaus reials i virregnals, les cases de la Ciutat i el General, així com la seu del consolat comercial o Llotja, mentre que tangencialment també es considera el palau episcopal. En aquest sentit, es remarca com la majoria d'aquests equipaments es trobaren sotmesos a llargs processos d'edificació que significaren no tan sols una continuada actualització estilística, a voltes capdavantera i d'alta representativitat, sinó també una renovació morfològica d'acord amb modificacions en l'exercici de llur autoritat.

Pel que fa al recorregut d'aquestes seus per entre la topografia urbana, s'observen dues direccions fonamentals. Per una banda, els poders tradicionals eclesiàstic i reial prolongaren en el temps l'emplaçament encastellat dalt del podi monumental que representava l'antiga muralla romano-comtal d'ençà els volts de l'any Mil. Per l'altra, els nous aparells de govern cívic, comunal, estamental o de la terra, adoptaren d'inici noves

---

* Eduard Riu-Barrera (Barcelona, 1959) és arqueòleg i historiador. Responsable d'excavacions i recerca del Servei del Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat de Catalunya, ha estat coordinador de l'actuació a Sant Pere de Rodes (1990-9), coautor de la proposta de restauració del palau de la Generalitat (1998), redactor del primer informe del fals claustre de Palamós (2012), coautor de la presentació amb *mapping* a Sant Climent de Taüll (2013), i és responsable d'actuacions a Santa Maria del Mar. Ha estat comissari de les exposicions: *La fortuna d'unes obres. St. Pere de Rodes* (MFM, 2006-07), *Gilbertus* (MEV, 2007-08) i (en col·laboració) *L'Esculapi, el retorn del déu* (MAC, 2007-2008). Entre les seves publicacions relacionades amb la ponència destaquen: *La capella de Santa Àgata del palau reial major de Barcelona* (1999), *Barcelona entre els segles V i XI, de la desurbanització a la formació d'una capital* (BQH, 2012) i *Romànic s. XI-XII/ BCN. Guia* (MUHBA, 2015).

pautes d'implantació dins del teixit urbà que combinaren l'afermada representativitat del vell centre aristocràtic i eclesial amb la de la nova façana marítima de la Ribera. Aquesta darrera va atreure progressivament la instal·lació de noves autoritats, com ara la virregnal i, finalment, acolliria també els poders militars i civils imposats amb la Nova Planta. En suma, un paisatge fluid i ple de canvis en tots sentits i d'acord amb contextos històrics, polítics i culturals, que en cap cas s'adiu amb la visió fixista o continuista que sovint és divulgada per a la ciutat.